

Kralj Matjaž.

X. *)

sedeli smo o mraku v sobi in čakali luči. O raznih stvaréh smo se pogovarjali. Ne vem zakaj, poprašal sem babico (staro mater), kaj mi zna povedati o kralju Matjažu. Moja dobra babica odkašljala se je in začela takó-le:

— Dà nekdaž znala sem tega več. Pridejo pa leta, pridejo skrbí, pa se mnogokaj pozabi. Ko sem bila pa še deklica, pripovedali smo si pastirji in pastirice dostikrat o kralju Matjažu. Kralj Matjaž bil je menda Hrvat. Po nevesto šel je na Turško. Na svojem popotovanji prišel je do plesalcev in jih vprašal: „Počem so pri vas raji?“ — Turki so mu odgovorili: „Po belem tolarji, z Lenko pa po rumenem romelni.“ Kralj Matjaž je hitro plačal, kar so zahtevali Turki in plesal z urno in malo Lenko. Čim bolj sta rajala, tem bolj sta od Turkov prihajala. In ko sta prirajala do Matjaževega konja, vrgel je Matjaž Lenko na konja in oddirjala sta preko meje.

Kmalu po poroki vojskoval se je kralj Matjaž z vsemi kralji svetá, pa je vse premagal. Zaradi tega je bil takó ošaben in ponosen, da je samega Boga pozval, naj se gre vojskovat z njim. Bog je poslal h kralju Matjažu svojega angelja, kateri ga je še jedenkrat poprašal, ali se res želi vojskovati s samim Bogom. Ker se je kralj Matjaž le hotel vojskovati, začelo se je bliskati. Hitro je poprašal Matjaž angelja, kaj je to? Angelj mu je odgovoril, da so to božje sablje. In ko je začelo grometi, rekel mu je angelj, da je to bobnanje božjih bobnov. Tega se je kralj Matjaž takó ustrašil, da je Boga milosti prosil. Bog ga je res pomilostil, a to s tem pogojem, da bode šel tjá, kamor bode Bog hotel. In Bog ga je poslal med dve gori, kateri sta se skupaj stisnili. Ondù spi kralj Matjaž pri zlatej mizi in kadar mu bode brada sedemkrat okolo mize prirasla, takrat bode vstal. Tudi njegova vojska je tam. Pešci klečé na jednom kolenu in spé, konjiki pa sedé na svojih konjih, podpirajo si z jedno roko glavo in spé.

Blizu vasi Meje na Sorškem polji raste smreka, katera ima sedem vrhov. Če jej tudi katerega odsekajo, takoj vzraste drugi, takó da jih je vedno sedem. Kadar ne bode nobene vere več na svetu, takrat se bodo vojevali vsi kralji in cesarji med seboj; prišli bodo tudi pod to smreko, da bi sklenili mír. Ko se bo to zgodilo, vstal bode kralj Matjaž, da pomiri vse kralje in cesarje. In zavladal bode zopet tak mir po vsem svetu, kakeršen je bil od začetka svetá.

(Zapisal v Pirničah —è.)

XI.

Kralj Matjaž je bil tako predrzen, da je celó Boga pozval in mu rekel: „Poskusiva se v vojski, da vidiva, kateri izmej naju bode močnejši.“

Bogu je zeló mrzela tolika ošabnost ubožnega posvetnega kralja. A rekel mu je, da se hoče poskusiti ž njim v boji.

Določila sta dan, kdaj se bodeta sprijela.

Ob določenem dnevu pelje kralj Matjaž svojo ogromno vojsko nad Boga. Ali ko pride tjá, ne najde niti jednega vojaka božjega.

*) Glej „Vrtec“ 1884. I. stran 149 in 171; „Vrtec“ 1887. I. stran 16, 69 in 213.

Vže si je mislil kralj Matjaž, da se je Bog užalil ter se boji vojskovati ž njim. To je kralja Matjaža zeló veselilo.

Zdajci se je začelo strašno bliskati in grometi — prvič odkar stoji svet.

Kralj Matjaž in njegovi vojaki, ki še nikdar niso videli bliska niti slišali groma, popadali so od grôze na zemljo ter obležali v nezavesti. Tako ležé še danes in vstali bodo še le ob sodnjem dnevu.

Blisk in grom se pa od onega časa še vedno ponavljata.

(Zapisal v okolici „Ptujске gore“ Rok D. Gorski.)

Slovani.

gromni slovanski narod poseda obširne prostore mej Jadranskim in Ledenim morjem, od sredine Evrope črez vso Azijo do ameriških pokrajin, tako da je pol Evrope, obila tretjina Azije in deli ameriške zemlje njihova svojina.

Pokojni Božidar Raič je opisal meje Slavjanske domovine z navdušenimi besedami takó-le: „Kder basenski Triglav molí v sive oblake, kder Jadra pere nogo slovenskim tlom, kder skaloviti Velebit ponosno gleda na črnogorske sokole junaške, rokajoče se s solznatimi brati okoli plačočega se Balkana, kder na podnožji velikanskega Kavkaza krasne in nežne deklice zrcaleče se v Venčanega morja bisernerje gladini predejo zlato runo, kder Petropavlovsk namače svoje ponosno stalo v Tihem Oceanu, kder se beli medved onkraj Nove zemlje sprehaja po ledenih grudah, kder je Peter Veliki iz Morave povzdignol mesto krasnih poslopij, kder po Beringovej cesti doné glasovi slovanski v slobodno Ameriko“ — povsod ondù Slovan brate ima, da po pravici smemo reči: „Solnce Slovanom nikdar ne zahaja.“

Ogromnemu prostoru, ki je odločen na zemlji Slovanom, primerno je tudi njih ogromno število; kajti nad 80 milijonov štejejo duš in pod ugodnejšimi političnimi in družinskimi razmerami bi se izvestno še obilnejše pomnožili.

Tako razširjen in številen narod ni mogel ostati združen v jedno celoto, v jednej državi pod jedno vlado, nego razdelil se je v teku časa v več rodov s posebnimi imeni in z različnim govorom, da-si razlike v govoru niso ne velike in ne bistvene.

Zdaj delimo Slovane po legi sveta, kder prebivajo, na tri glavne dele, ki pa zopet obsegajo po več manjših rodov.

1. Zapadni Slovani, h katerim dohajajo: *a)* Čehoslovani, stanujoči po Češkem, Moravskem, Siležkem in Slovaškem; teh je čez 7 milijonov duš; *b)* Lužički Srbi, bivajoči v Prusiji, štejejo okolo 150.000 duš; *c)* Poljaki v ruskem, nemškem in avstrijskem cesarstvu štejejo okolo 9 milijonov duš.

2. Vzhodni Slovani; to so Rusi, ki se delijo v Velikoruse, Maloruse in Beloruse; vseh je čez 51 milijonov.

3. Južni Slovani; k tem spadajo: *a)* Bolgari, katerih je 5 do 6 milijonov; *b)* Srbi in Hrvati, katerih je vkupe čez 6 milijonov in *c)* mi Slovenci, ki štejemo nekaj čez poldrugi milijon duš.

J. S—a.